

IZVJEŠTAJ
**PRIMJERI DOBRE
PRAKSE SUZBIJANJA
DISKRIMINACIJE
NA LOKALNOJ RAZINI**

Izdavač: Kuća Ljudskih prava Zagreb
Za izdavača: Ivan Novosel
Autorice: Klara Horvat i Dženana Kalamujić
Lektorirala: Sara Sharifi
Dizajn: Radnja

Zagreb, prosinac 2018

Kuća Ljudskih prava Zagreb je organizacija za ljudska prava osnovana 2008. godine kao mreža organizacija civilnog društva s ciljem zaštite i promicanja ljudskih prava i temeljnih sloboda. Vizija KLJP-a je izgradnja demokratskog, pluralističkog i inkluzivnog društva utemeljenog na vrijednostima zaštite ljudskih prava, vladavine prava, socijalne pravde i solidarnosti. Istraživanjem, monitoringom, javnim zagovaranjem i edukacijama, KLJP doprinosi zaštiti, promicanju, razvitku i unapređivanju ljudskih prava i temeljnih sloboda. Objavljivanjem godišnjih pregleda stanja ljudskih prava, tematskih izvještaja i podnesaka doprinosimo izradi kvalitetnijih zakona i javnih politika. Kuća Ljudskih prava je Centar znanja u području zaštite i promicanja ljudskih prava u okviru Razvojne suradnje s Nacionalnom zakladom za razvoj civilnog društva.

www.kucaljudskihprava.hr • kontakt@kucaljudskihprava.hr

Ovaj izvještaj je financiran iz Programa Europske Unije o pravima, jednakosti i građanstvu (2014.-2020.). Sadržaj ovog izvještaja odražava stajališta autora i isključiva je odgovornost autora. Europska komisija nije odgovorna za eventualnu upotrebu informacija koje ovaj izvještaj sadržava.

Ovaj projekt sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske. Stajališta izražena u ovoj publikaciji isključiva su odgovornost Kuće Ljudskih prava Zagreb te nužno ne odražavaju stajališta Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Ovaj je dokument izrađen uz financijsku podršku Grada Zagreba. Sadržaj ovog dokumenta u isključivoj je odgovornosti Kuće Ljudskih prava Zagreb i ni pod kojim se uvjetima ne može smatrati kao odraz stajališta Grada Zagreba.

Ova publikacija financira se uz podršku Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva. Sadržaj ove objave isključiva je odgovornost Kuće Ljudskih prava Zagreb i ne odražava nužno stajališta Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva.

Financirano iz Programa o pravima, jednakosti i građanstvu Europske unije (2014.-2020.)

- 5 **UVOD**
- 9 **VAŽNOST SUZBIJANJA DISKRIMINACIJE NA LOKALNOJ RAZINI**
- 15 **UMREŽAVANJE GRADOVA KAO UČINKOVITA METODA SUZBIJANJA DISKRIMINACIJE**
- 18 **MEĐUNARODNA KOALICIJA INKLUZIVNIH I ODRŽIVIH GRADOVA – ICCAR**
- 18 **EUROPSKA KOALICIJA GRADOVA PROTIV RASIZMA – ECCAR**
- 19 **ECCAR-OV AKCIJSKI PLAN U 10 TOČAKA**
- 23 **PRIMJERI DOBRE PRAKSE SUZBIJANJA DISKRIMINACIJE I PROMICANJA DRUŠTVENE RAZNOLIKOSTI NA LOKALNOJ RAZINI**
- 25 **PRIMJERI DOBRE PRAKSE U HRVATSKOJ**
- 29 **MEĐUNARODNI PRIMJERI DOBRE PRAKSE**
- 37 **ZAKLJUČAK I PREPORUKE**
- 41 **IZVORI**

UVOD

Izvršetak 'Primjeri dobre prakse suzbijanja diskriminacije na lokalnoj razini' nastao je u okviru projekta 'Mreža gradova i civilnog društva za suzbijanje rasizma i diskriminacije' koji od studenog 2017. godine provode Inicijativa mladih za ljudska prava (YIHR), Kuća ljudskih prava Zagreb (KLJP) i European Grassroots Antiracist Movement (EGAM). Cilj ovog projekta je unaprijediti mehanizme zaštite od diskriminacije i rasizma na lokalnom nivou poticanjem suradnje gradova i lokalnih organizacija civilnog društva. Njime se nastoji unaprijediti međusektorsku suradnju u Hrvatskoj te pružiti uvid u domaće i međunarodne standarde i pristupe suzbijanja diskriminacije i rasizma kako bi se potaknuo angažman lokalnih dionika u tom smjeru.

Ključni problem na koji se projekt osvrće je nedostatak učinkovitih mjera za promicanje raznolikosti i borbu protiv rasizma te svih oblika diskriminacije na lokalnoj razini u Hrvatskoj. Projektu je prethodila analiza lokalnih strategija za suzbijanje rasizma, ksenofobije, diskriminacije i povezanih netolerancija koju je 2016. godine provela Inicijativa mladih za ljudska prava.¹ Analizirane su lokalne strategije svih gradova u Hrvatskoj s populacijom većom od 35 000 stanovnika. Četiri grada u Hrvatskoj nisu imala razvijene strateške planove te nije bilo moguće analizirati način na koji se lokalne zajednice uključuju u suzbijanje rasizma i drugih oblika netolerancije. Što se tiče ostalih gradova, samo su se Rijeka i Zagreb u svojim strateškim planovima dotaknuli pojedinih pitanja vezanih za manjinske društvene skupine (primjerice financiranje kulturnih projekata nacionalnih manjina). Međutim, ni jedan ni drugi grad nisu predviđali mjere koje se odnose na druge društvene skupine koje su podložne diskriminaciji, a koje ne pripadaju nacionalnim manjinama.²

Unatoč nepostojanju mjera i strategija suzbijanja diskriminacije i promicanja različitosti na lokalnoj razini, mnogi gradovi iskazali su interes za uključivanjem u projekt čijim bi se aktivnostima adresirali uočeni problemi. Sukladno cilju

navedenog projekta, u projekt se uključilo šest hrvatskih gradova, a prilikom odabira nastojalo se obuhvatiti gradove različitih veličina te ostvariti njihovu ravnomjernu geografsku raspodjelu. Uspostavljena je mreža gradova čiji su članovi postali Grad Kaštela, Grad Knin, Grad Rijeka, Grad Samobor, Grad Sisak i Grad Varaždin te su s njihovim predstavnicima održani sastanci i radionice strateškog planiranja na temelju kojih su izrađeni prijedlozi akcijskih planova suzbijanja diskriminacije na lokalnoj razini za svaki pojedini grad.

Cilj predloženih akcijskih planova je ponuditi konkretne mjere suzbijanja diskriminacije na lokalnoj razini koje se mogu lako implementirati u postojeće lokalne razvojne gradske strategije i tako doprinijeti stvaranju otvorenog, inkluzivnog i tolerantnog društva te poboljšanju kvalitete života njihovih građana. Namjera ovog izvještaja je ukazati na važnost suzbijanja diskriminacije na lokalnoj razini te predstaviti primjere dobre prakse koji bi lokalnim zajednicama u Hrvatskoj mogli poslužiti kao smjernice pri donošenju konkretnih mjera suzbijanja diskriminacije i promicanja raznolikosti unutar zajednice.

- ¹ Inicijativa mladih za ljudska prava (2016.), *Izvršetak: Lokalne strategije za suzbijanje rasizma, ksenofobije, diskriminacije i povezanih netolerancija*, dostupno na <http://yihhr.hr/wp-content/uploads/2017/01/Analiza-lokalnih-strategija-za-suzbijanje-rasizma-ksenofobija-diskriminacije-i-povezanih-netolerancija.pdf>
- ² Ibid.

**VAŽNOST
SUZBIJANJA
DISKRIMINACIJE
NA LOKALNOJ
RAZINI**

Jedinice lokalne samouprave imaju ključnu ulogu u procesu provedbe propisa i strateških dokumenata te zahvaljujući obilježju neposrednosti, odnosno najvišem stupnju poznavanja lokalnih potreba i izazova, mogu najbolje upravljati lokalnim razvojem. Upravo zbog toga u mogućnosti su snažno doprinijeti poboljšanju kvalitete života svih pripadnika lokalne zajednice, a aktivno civilno društvo i njegova dobra suradnja s tijelima lokalne vlasti predstavljaju nužan preduvjet za ostvarenje tog cilja.

Pravo na nediskriminaciju univerzalno je ljudsko pravo zajamčeno nizom međunarodnih instrumenata, dok je načelo jednakog postupanja jedno od temeljnih vrijednosti Europske unije i Republike Hrvatske zajamčeno Ustavom kao jedna od najviših ustavnih vrednota.

Dokumenti na međunarodnoj razini prije svega uključuju Opću deklaraciju o ljudskim pravima³, Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima⁴ te Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima⁵ usvojene u Ujedinjenim narodima, kao i Konvenciju Vijeća Europe za zaštitu ljudskih prava i sloboda⁶. Na razini Europske unije, Povelja Europske unije o temeljnim pravima⁷ pravno je obvezujući dokument za sve države članice. Unutar nacionalnog zakonodavstva, osim Ustavom Republike Hrvatske⁸ diskriminacija je zabranjena Zakonom o suzbijanju diskriminacije⁹ kao općim antidiskriminacijskim zakonom te odredbama niza drugih zakona kao što su Zakon o ravnopravnosti spolova¹⁰, Kazneni zakon¹¹, Zakon o radu¹² itd.

U svrhu uspostave cjelovitog sustava zaštite od diskriminacije, u Hrvatskoj je usvojen Nacionalni plan za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2017. do 2022. godine¹³ kao strateški dokument Vlade Republike Hrvatske kojim se temeljem analize stanja postavljaju prioriteta i predlažu ciljevi borbe protiv diskriminacije. Uz navedeni dokument usvojen je i Akcijski plan za provedbu Nacionalnog

plana za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2017. do 2019. godine¹⁴ kao operativni dokument kojim se utvrđuju konkretne mjere za provedbu Nacionalnog plana.

Suzbijanje diskriminacije na lokalnoj razini predstavlja važan zadatak općina i gradova jer upravo su općinska i gradska tijela najbliža građanima te je upoznatost lokalnih službenika i namještenika s antidiskriminacijskim zakonodavnim okvirima iznimno važna kako bi u svojim postupanjima izbjegli diskriminaciju, ali i djelovali preventivno. Jedinica lokalne samouprave ima bitnu ulogu u povezivanju institucija i građana te je u tom smislu potrebno usmjeriti pozornost na mogućnost korištenja aktivnosti iz djelokruga lokalne uprave u cilju omogućavanja efikasnog ostvarivanja njihovih prava. Upravo zbog širokog horizontalnog dosega, gradovi imaju pristup čitavom nizu lokalnih dionika, organizacija civilnog društva i građanskih inicijativa što uvelike olakšava prikupljanje i diseminaciju informacija, kao i sposobnost procjene nužnosti i utjecaja lokalnih programa i aktivnosti. Strateške mjere usmjerene na suzbijanje diskriminacije mogu značajno doprinijeti ostvarivanju prethodno definiranih strateških ciljeva razvoja lokalne zajednice i tako poduprijeti napore ostvarivanja inkluzivnog, pluralističkog i ravnopravnog društva.

Donošenje strateških dokumenata usmjerenih na suzbijanje diskriminacije na razini gradova, općina i županija ili uključivanje dodatnih mjera u tu svrhu u postojeće strateške dokumente često ne iziskuje značajna financijska sredstva u usporedbi s učinkom koje takve mjere mogu imati na ostvarivanje uključive društvene sredine i podizanje kvalitete života građana. Prijedlozi strateških mjera trebali bi biti rezultat suradnje i kontinuiranog dijaloga predstavnika lokalne uprave i nevladinih organizacija te svih zainteresiranih građana u okviru kojeg bi se mogla izvršiti analiza problema i nedostataka u realizaciji i poštovanju ljudskih prava u toj zajednici. U svrhu promicanja politike ravnopravnosti i jednakih mogućnosti svih građana, navedeno uključuje određivanje stupnja potrebe

za nadogradnjom postojećih lokalnih instrumenata zaštite ljudskih prava kojima bi se pojačali napori za ostvarivanjem inkluzivnije društvene sredine utemeljene na zaštiti i promociji najviših standarda ljudskih prava. Strateški ciljevi trebali bi ponuditi konkretne mjere suzbijanja diskriminacije na lokalnoj razini koje se lako mogu implementirati u postojeće lokalne razvojne strategije i tako doprinijeti poboljšanju kvalitete života građana.

Dodatno, stvaranje poticajnog okruženja u svrhu razvoja civilnog društva temeljna je pretpostavka demokracije i političke stabilnosti društva koje bi se moglo unaprijediti uspostavom platforme za strukturirani dijalog tijela lokalnih vlasti i organizacija civilnog društva. Suradnja tijela jedinica lokalne samouprave i civilnog društva iznimno je važna kad je riječ o izradi, provedbi i nadzoru nad provođenjem lokalnih politika od neposrednog interesa za građane. Uloga lokalnih organizacija civilnog društva od posebnog je značaja za promicanje ljudskih prava kroz aktivno sudjelovanje u procesu provedbe i nadzora nad provedbom odluka tijela jedinica lokalne samouprave. Osnivanje zasebnog stručnog, savjetodavnog i koordinacijskog radnog tijela u okviru lokalne upravne strukture (primjerice Savjeta za razvoj civilnog društva) moglo bi bitno doprinijeti širenju prostora djelovanja lokalnih udruga civilnog društva i njihovoj aktivnoj participaciji unutar lokalne zajednice te time ojačati zajednički doprinos osnaživanju ljudskih prava i podizanju životnog standarda lokalnog stanovništva.

- 3 Opća skupština UN-a (1948.), Opća deklaracija o ljudskim pravima, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2009_11_12_143.html
- 4 Opća skupština UN-a (1966.), Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima i slobodama, dostupno na: https://pravosudje.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Pravo%20na%20pristup%20informacijama/Zakoni%20i%20ostali%20propisi/UN%20konvencije/Međunarodni_pakt_o_gradjanskim_i_politickim_pravima_HR.pdf

- 5 Opća skupština UN-a (1966.), Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima, dostupno na: https://www.pariter.hr/awp-content/uploads/2014/10/medjunarodni_pakt_o_gospodarskim_socijalnim_i_kulturnim-pravima.pdf
- 6 Vijeće Europe (1950.), Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, dostupno na: [https://www.zakon.hr/z/364/\(Europska\)-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda](https://www.zakon.hr/z/364/(Europska)-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda)
- 7 Europska unija, Povelja Europske unije o temeljnim pravima, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TX-/?uri=celex%3A12016P%2FTXT>
- 8 Ustav Republike Hrvatske (NN 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14)
- 9 Zakon o suzbijanju diskriminacije (NN 85/08, 112/12)
- 10 Zakon o ravnopravnosti spolova (NN 82/08, 69/17)
- 11 Kazneni zakon (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17)
- 12 Zakon o radu (NN 93/14, 127/17)
- 13 Vlada Republike Hrvatske, Nacionalni plan za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2017. do 2022. Godine, dostupno na: <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Nacionalni%20plan%20za%20borbu%20protiv%20diskriminacije%20za%20razdoblje%20od%202017.%20do%202022..pdf>
- 14 Vlada Republike Hrvatske, Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2017. do 2019. godine, dostupno na: <https://ljudskaprava.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Akcijski%20plan%20za%20provedbu%20Nacionalnog%20plana%20za%20borbu%20protiv%20diskriminacije%20za%20razdoblje%20od%202017.%20do%202019.%20godine.pdf>

**UMREŽAVANJE GRADOVA
KAO UČINKOVITA
METODA SUZBIJANJA
DISKRIMINACIJE**

Suzbijanje diskriminacije na lokalnoj razini nipošto ne podrazumjeva izolaciju gradova u pristupu i rješavanju tog problema. Za cjelokupni razvoj lokalne zajednice od iznimnog je značaja i razvoj čitavog okolnog područja, ali i suradnja sa što većim brojem općina i gradova. Udruživanje zajedničkih potencijala i resursa lokalnih zajednica neminovno jača njihove kapacitete u pronalaženju odgovarajućih rješenja kojima se može odgovoriti na stvarne društvene izazove i potrebe. Premda svaka lokalna zajednica odražava različite karakteristike i potrebe građana, diskriminacija je sveprisutna te nadilazi granice pojedinog grada odnosno općine. Neovisno o kojoj se vrsti diskriminatornog postupanja radi ili na kojoj osnovi je počinjena, ona ozbiljno narušava prava i slobode pojedinaca ili određene društvene skupine te time prijeti urušavanju standarda ljudskih prava čitave zajednice. Umrežavanje gradova stoga predstavlja jedan od mogućih pristupa suzbijanju diskriminacije i pritom može biti vrlo efikasan – intenzivna međusobna suradnja gradova i općina čini snažnijom čitavu zajednicu.

Inicijative umrežavanja gradova s ciljem poboljšanja lokalnih politika suzbijanja diskriminacije danas postoje u cijelom svijetu te se razlikuju po svojoj veličini i svrsi, odnosno području djelovanja radi kojeg su inicijative pokrenute. Jedne od najvećih takvih inicijativa su primjerice UNESCO-ve **15** mreže gradova, odnosno Međunarodna koalicija inkluzivnih i održivih gradova (ICCAR) **16** i Europska koalicija gradova protiv rasizma (ECCAR) **17**. ICCAR je međunarodna koalicija inkluzivnih i održivih gradova u okviru koje gradovi međusobno razmjenjuju znanja i iskustva u cilju poboljšanja svoje politike u borbi protiv rasizma, diskriminacije, ksenofobije i isključenosti. Identična u cilju i svrsi udruživanja jest i koalicija ECCAR na razini Europe. Da bi se uzele u obzir specifičnosti i prioriteta svake regije na svijetu, mreže gradova za suzbijanje diskriminacije pod okriljem UNESCO-a osnovane su i u Africi, Kanadi, Aziji, Latinskoj

Americi, Sjedinjenim Američkim Državama te je 19 gradova uključeno u Koaliciju arapskih gradova. Svaka regionalna koalicija ima vlastiti Akcijski plan u 10 točaka koji se nalazi pod koordinacijom jednog, 'vodećeg' grada **18**.

15 UNESCO (Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu) je specijalizirana organizacija u sustavu Ujedinjenih naroda utemeljena 1945. godine. Glavni cilj organizacije je doprinijeti miru i sigurnosti promovirajući suradnju među narodima na područjima obrazovanja, znanosti i kulture u cilju unapređenja poštovanja pravde, vladavine zakona, ljudskih prava i temeljnih sloboda.

16 UNESCO, International Coalition of Inclusive and Sustainable Cities (ICCAR), dostupno na: <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/fight-against-discrimination/coalition-of-cities/>

17 UNESCO, European Coalition of Cities Against Racism (ECCAR), dostupno na: <https://www.eccar.info/welcome-eccar>

18 UNESCO, International Coalition of Inclusive and Sustainable Cities (ICCAR), dostupno na: <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/fight-against-discrimination/coalition-of-cities/>

MEĐUNARODNA KOALICIJA INKLUZIVNIH I ODRŽIVIH GRADOVA – ICCAR

Koalicija ICCAR osnovana je 2004. godine pod nazivom Međunarodna koalicija gradova protiv rasizma, a od 2016. djeluje kao Međunarodna koalicija inkluzivnih i održivih gradova. Do promjene u nazivu dolazi uslijed usklađivanja Koalicije i njezinih napora s Programom Ujedinjenih Naroda za održivi razvoj 2030¹⁹ iz 2015. godine čime se željelo naglasiti važnost gradova kao ključnih mjesta u ostvarivanju održivog i uključivog razvoja. ICCAR danas okuplja preko 500 jedinica članica koalicije ujedinjenih za unapređenje inkluzivnog urbanog razvoja bez diskriminacije²⁰, nastavljajući davati svoj doprinos izradi Nove urbane agende UN-a Habitat III²¹. Nova urbana agenda obuhvaća šest tematskih područja koja su prepoznata kao područja u kojima gradovi i gradske vlasti mogu pokretati promjene i konkretnim aktivnostima poboljšati kvalitetu života, a ona uključuju: socijalnu koheziju i pravедnost – gradovi ugodni za život, urbano radno okruženje, prostorni razvoj, urbano gospodarstvo, urbanu ekologiju i okoliš te urbano stanovanje i temeljne usluge.²²

EUROPSKA KOALICIJA GRADOVA PROTIV RASIZMA – ECCAR

Regionalna inicijativa ECCAR osnovana je 2004. godine u Nürnbergu u Njemačkoj kao mreža gradova za razmjenu iskustava u svrhu poboljšanja politika u borbi protiv rasizma, diskriminacije i ksenofobije, a istovremeno s osnivanjem koalicije usvojen je i priručnik Akcijski plan u 10 točaka²³ čija je namjena podržati gradove u provođenju lokalnih antirasističkih i antidiskriminacijskih politika.

Nekoliko godina nakon osnivanja, članovi ECCAR-a mreži su odlučili dati pravni okvir pa je tako 2008. godine inicijativa registrirana kao udruga. Osnovni ciljevi gradova članova ECCAR-a su borba protiv bilo kojeg oblika rasizma i diskriminacije na lokalnoj razini u svrhu doprinosa zaštiti i promicanju ljudskih prava te poštovanja različitosti, podržavanje gradova u provođenju Akcijskog plana kada je riječ o utvrđivanju prioriteta, optimiziranju strategija i učvršćivanju suradnje među gradovima, zastupanje i promicanje zajedničkih interesa gradova članova unutar Europske unije, Vijeća Europe i pred vladama europskih država, jačanje suradnje s institucijama i organizacijama posvećenim istom cilju, jačanje suradnje s drugim europskim mrežama gradova i, u konačnici, senzibiliziranje europske javnosti o vrijednostima društva solidarnosti i pravde.²⁴ ECCAR danas okuplja 121 grad iz 24 europske države sa sjedištem u Postdamu u Njemačkoj, a mogućnost uključivanja u mrežu ograničena je na europske gradove s demokratski izabranim lokalnim vijećem koje podupire svrhu udruge, pri čemu pridruživanje mreži nije uvjetovano brojem stanovnika jedinice lokalne samouprave.

ECCAR-OV AKCIJSKI PLAN U 10 TOČAKA

Akcijski plan u 10 točaka usvojen je istovremeno s osnivanjem Europske koalicije gradova protiv rasizma, a otvoren je za potpisivanje europskim gradovima pri čemu se gradovi obvezuju integrirati Akcijski plan u svoje strategije i programe djelovanja na lokalnoj razini, odnosno obvezuju se osigurati sve potrebne resurse – ljudske, materijalne i financijske – kako bi se omogućila njegova učinkovita provedba. Iako je svaki grad slobodan u odabiru provedbe one politike koju ocijenjuje najrelevantnijom ili najhitnijom, gradovi su pozvani provesti barem jednu aktivnost u pogledu svake točke, a lokalne vlasti koje su već provele ili trenutno provode neke od predloženih aktivnosti

potiče se na poboljšanje ili nadopunu postojećih mjera Akcijskog plana.**25**

Trenutačne obveze koje proizlaze iz Akcijskog plana podijeljene su u sljedećih 10 točaka:

- Praćenje stanja, uspostava nadzora i suradnje s relevantnim dionicima u borbi protiv rasizma na razini gradova.
- Poticanje prikupljanja podataka o rasizmu i diskriminaciji, uspostavljanje ostvarivih ciljeva i zajedničkih pokazatelja kako bi se procijenio utjecaj općinskih politika.
- Pružanje potpore žrtvama rasizma i diskriminacije i jačanje njihovih kapaciteta za obranu od takvih postupanja.
- Veća informiranost građana/ki o njihovim pravima i obvezama, o zaštiti i pravnim mogućnostima koje im stoje na raspolaganju te o sankcijama za rasistička postupanja participativnim pristupom, osobito u obliku konzultacija.
- Uspostava prakse jednakih mogućnosti pri zapošljavanju i poticanje raznolikosti na tržištu rada kroz ostvarivanje postojećih diskrecijskih ovlasti tijela gradskih vlasti.
- Grad se obvezuje biti pravičan poslodavac i pružatelj usluga i uključiti se u tu svrhu u praćenje stanja o provedbi lokalnih politika, educiranje zaposlenika/ica lokalnih vlasti o kulturnoj i etničkoj različitosti i razvijanje njihovih kompetencija u antidiskriminacijskoj praksi. Također se obvezuje poduzeti mjere za povećanje zastupljenosti pripadnika/ica ugroženih društvenih skupina u tijelima gradske uprave, posebno u izvršnim.
- Poduzimanje mjera za jačanje politika koje se protive stambenoj diskriminaciji u gradovima.
- Jačanje mjera protiv diskriminacije u pristupu svim oblicima obrazovanja, promicanje obrazovanja u uzajamnoj toleranciji i međukulturalnom dijalogu.
- Promicanje kulturne raznolikosti u kulturnim programima i javnom gradskom prostoru.

- Uspostava mehanizama za borbu protiv zločina iz mržnje odnosno pružanje potpore postojećim mehanizmima.

Za svaku točku predviđenu ovim Akcijskim planom, gradovima su ponuđeni i primjeri aktivnosti koje se mogu poduzeti u svrhu ostvarenja pojedinog cilja. Primjerice, gradu koji se obvezao provoditi aktivnosti jačanja politika protiv stambene diskriminacije u gradovima, predlaže se izrada normativnih, pravnih instrumenata (kao što su Etička povelja ili Kodeks prakse) za sve privatne i pravne osobe koje iznajmljuju ili prodaju stanove u cilju borbe protiv diskriminacije u pristupu stanovanju.**26**

Uz Akcijski plan, ECCAR gradovima nudi i priručnik **27** kojim podržava gradove u provođenju politika suzbijanja rasizma i rasne diskriminacije ili prilagođavanju postojećih. Priručnik pruža upute za svaki korak provedbe konkretnih politika, počevši od koncepta pa sve do mjerenja njihovih učinaka.

19 UNDP, Ciljevi održivog razvoja (Sustainable Development Goals - SDGs), dostupno na: <http://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>

20 UNESCO (2012.), Fighting Racism and Discrimination: Identifying and Sharing Good Practices in the International Coalition of Cities, dostupno na: <http://unesdoc.unesco.org/imag-es/0021/002171/217105E.pdf>

21 UNESCO, ICCAR i Nova urbana agenda, dostupno na: <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/fight-against-discrimination/coalition-of-cities/iccar-and-the-new-urban-agenda/>

22 Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja, UN Habitat, dostupno na: <https://mgipu.gov.hr/UserDocsImages/5393>

23 ECCAR, Akcijski plan u 10 točaka, dostupno na: http://www.eccar.info/sites/default/files/document/10%20Point-Action-Plan_engl.%202%20doc_0.pdf

24 European Coalition of Cities against Racism (ECCAR), Osnovne informacije, dostupno na: https://www.eccar.info/sites/default/files/document/ECCAR_basic%20information%202_0.pdf

25 ECCAR (2017.), Akcijski plan u 10 točaka - Priručnik za jednakost, dostupno na: https://www.eccar.info/sites/default/files/document/1_Toolkit-en_10PointsActionPlan.pdf

26 Ibid.

27 Ibid.

**PRIMJERI DOBRE
PRAKSE SUZBIJANJA
DISKRIMINACIJE
I PROMICANJA
DRUŠTVENE
RAZNOLIKOSTI
NA LOKALNOJ RAZINI**

U okviru projekta 'Mreža gradova i civilnog društva za suzbijanje rasizma i diskriminacije' održane su radionice strateškog planiranja s predstavnicima gradskih uprava te radionice zagovaranja s lokalnim organizacijama civilnog društva i zainteresiranim građanima gradova uključenih u mrežu. Cilj navedenih aktivnosti bio je skupiti iskustva o postojećim naporima za suzbijanje diskriminacije u umreženim gradovima te izvršiti analizu stanja na temelju izloženih problema i prijedloga iz perspektive gradskih vlasti, no jednako tako i građana odnosno civilnog društva. Tematska područja na kojima će se temeljiti strateški planovi za budućnost trebala bi proizlaziti iz kontinuiranog dijaloga tijela lokalnih vlasti i predstavnika organizacija civilnog društva i prepoznavanja problematike kojoj je, s obzirom na okolnosti pojedine sredine, potrebno pridati dodatnu pozornost.

Svrha provođenja opisanih projektnih sadržaja prilagođenih lokalnim zajednicama je osnaživanje suradnje između lokalne uprave i civilnog društva, poticanje na kvalitetnu međusobnu komunikaciju te zajedničko djelovanje u smjeru rješavanja pitanja od interesa za lokalno stanovništvo. U nastavku se navode primjeri dobre prakse uspješno primijenjeni u pojedinim hrvatskim gradovima te međunarodni primjeri dobre prakse predstavljeni s ciljem sugeriranja mjera koje su lako primjenjive u kontekstu hrvatskih lokalnih zajednica. Svaki od opisanih primjera može poslužiti kao smjernica lokalnim vlastima u donošenju i provedbi mjera za suzbijanje diskriminacije te izgradnji inkluzivne i otvorene životne sredine, a također mogu poslužiti kao inspiracija pripadnicima/ama lokalnih organizacija civilnog društva za predlaganje pojedinih aktivnosti upravnim tijelima i zagovaranje željenih promjena.

HRVATSKI PRIMJERI DOBRE PRAKSE

GRAD RIJEKA – POVELJA O SURADNJI GRADA I CIVILNOG DRUŠTVA

Gradsko Vijeće Grada Rijeke donijelo je 2004. godine Povelju o suradnji Grada Rijeke i nevladinog, neprofitnog sektora²⁸. Cilj Povelje bio je pružiti potporu razvoju i jačanju civilnog sektora kao nužne pretpostavke za demokratizaciju društva uspostavom načina financiranja njihovih aktivnosti, projekata i programa. Oblici suradnje predviđeni Poveljom bili su razvoj i savjetovanje, informiranje i financiranje, a predviđeno je i osnivanje Odbora za koordinaciju kao tijela koje je zaduženo za koordiniranje svih aktivnosti nužnih za ostvarenje ciljeva Povelje te za razvoj i održavanje partnerskog odnosa Grada i udruga. Ovakva suradnja predstavlja važnu stavku u razvoju i jačanju civilnog društva, a Grad Rijeka je za Povelju o suradnji Grada Rijeke i nevladinog, neprofitnog sektora dobio nagradu Zaklade za razvoj civilnoga društva kao primjer najbolje prakse suradnje javnog i neprofitnog sektora.²⁹

GRAD ZAGREB – SEKTOR ZA PROMICANJE LJUDSKIH PRAVA, CIVILNO DRUŠTVO I NACIONALNE MANJINE

Unutar strukture lokalne samouprave Grada Zagreba djeluje Sektor za promicanje ljudskih prava, civilno društvo i nacionalne manjine. Sektor se sastoji od tri službe specijalizirane za provođenje aktivnosti radi usvajanja strateških mjera, zaštitu ljudskih prava i suzbijanje diskriminacije. U Službi za promicanje ljudskih prava obavljaju se poslovi strateškog planiranja, provedbe i izvješćivanja o provedbi strateških dokumenata iz područja ravnopravnosti spolova, suzbijanja rasne i druge diskriminacije, prava nacionalnih manjina, vjerskih prava i sloboda, prava spolnih i rodničkih manjina, poslovi u vezi s edukacijom gradskih službenika o prepoznavanju diskriminacije i osvješćivanju predrasuda te drugih područja u cilju planiranja, praćenja i izvješćivanja o promicanju ljudskih

prava u Gradu Zagrebu. Služba za civilno društvo Grada Zagreba bavi se izradom nacрта općih akata te prikupljanja i obrađivanja svih gradskih javnih natječaja za zaštitu i promicanje ljudskih prava za financiranje udruga. Služba za nacionalne manjine bavi se unapređivanjem i zaštitom položaja nacionalnih manjina putem njihova sudjelovanja u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima u Gradu Zagrebu, planiranjem i realizacijom financijskih sredstava vijeća i predstavnika nacionalnih manjina te europskim projektima, prvenstveno onima koji se odnose na pripadnike romske nacionalne manjine.**30**

GRAD SAMOBOR – GRADSKI PROGRAM ZA MLADE

U okviru projekta 'Kad se mlade ruke slože' Grad Samobor u suradnji s Udrugom Pozitiva Samobor i Pučkim otvorenim učilištem izradio je Program za mlade Grada Samobora. Riječ je o najvažnijem lokalnom dokumentu kojim se nastoji odgovoriti na potrebe mladih u gradu u svrhu povećanja njihovog standarda i kvalitete života. Gradski program za mlade predstavlja strategiju djelovanja Grada Samobora, Savjeta mladih te drugih organizacija i institucija koje rade s mladima te se njime definiraju temeljne potrebe mladih u Samoboru, aktivnosti i mjere kojima se izravno odgovara na utvrđene potrebe, smjernice za provedbu navedenih mjera, kao i nositelji i rokovi u kojem se one imaju izvršiti.**31** Sam program izrađen je na temelju smjernica koje su dali mladi Grada Samobora te je potom javno predstavljen mladima, stručnjacima i djelatnicima lokalne samouprave (iz područja kao što su sport, zapošljavanje i poduzetništvo, socijalna politika, kultura i slobodno vrijeme mladih) koji su dali svoje komentare i mišljenja na predstavljene prijedloge mladih te na taj način pomogli oblikovati smjernice.**32** Navedeni primjer predstavlja uspješan slučaj suradnje gradskih tijela i civilnog društva radi unapređenja pitanja od interesa određene skupine građana.

GRAD RIJEKA – MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU I OSNIVANJU MEĐURELIGIJSKOG SAVJETA RIJEKE 2020.

Grad Rijeka uključen je u mrežu Interkulturalnih gradova Vijeća Europe radi zajedničkog podupiranja ciljeva gradova koji prihvaćaju raznolikosti i teže oblikovanju obrazovne, socijalne i kulturne politike, politike zapošljavanja i stanovanja te svih drugih politika koje će omogućiti populaciji različitog kulturnog porijekla i vjerskih svjetonazora produktivnu razmjenu i interakciju. Potpisivanjem Memoranduma o razumijevanju i osnivanju međureligijskog savjeta Rijeke 2020. najzastupljenije vjerske zajednice uključile su se u projekt Rijeka – Europska prijestolnica kulture 2020. s ciljem daljnjeg unapređenja međureligijskog dijaloga i tradicije uvažavanja raznolikosti u Gradu Rijeci i Primorsko-goranskoj županiji.

Vjerske će zajednice aktivno surađivati s Gradom Rijekom i TD Rijeka 2020 d.o.o te razvijati aktivnosti u područjima koja uključuju zajedničku promociju projekta Europske prijestolnice kulture kao platforme za predstavljanje kulturnog povezivanja zajednice i kulturne raznolikosti, promociju kulturnog bogatstva i nasljeđa vjerskih zajednica, predlaganje društvenih modela i politika za rješavanje predrasuda i diskriminacije protiv vjerskih zajednica kroz interkulturalni pristup, okupljanje teorijskih znanja i praktičnih iskustava u kreativnom reagiranju na predrasude i diskriminaciju, osobito u odnosu na vjerske zajednice, kao i aktivno sudjelovanje u radu mreže Interkulturalni gradovi Vijeća Europe koji se odnosi na promociju međureligijskog dijaloga te interkulturalnog dijaloga u društvu općenito.**33**

GRAD SISAK I OKOLICA – 'JEL TE NETKO PITAO ZA MIŠLJENJE?'

U Sisačko-moslavačkoj županiji u okviru Platforme 044 koju čini 12 članica s tog područja (Projekt građanskih prava Sisak, Udruga IKS Petrinja, Udruga mladih Novi Svijet Luščani, Centar za ruralne inicijative, Gradsko društvo Crvenog križa Glina, Zadruga Eko razvoj, Građanska inicijativa

Moj grad Sisak, Udruga lađara Sisak, Zajednica sportskih udruga, Udruga slijepih SMŽ, Romski kulturni centar i OPG Franić), na nekoliko gradskih lokacija postavljene su sandučići za mišljenje, prijedloge i pritužbe građana, i to u Sisku, Kutini, Glini, Petrinji, Hrvatskoj Kostajnici te Lušćanima. Projekt naziva 'Jel te netko pitao za mišljenje?' pokrenut je u svrhu ostvarivanja neposrednijeg pristupa građanima u kojem Platforma 044 djeluje kao posrednik između građana i vlasti. Na ovakav pothvat udruge su bile potaknute zbog ogromnog broja nezaposlenih, socijalno osjetljivih, siromašnih i izoliranih građana kako bi izrazili stavove i mišljenje o problemima s kojima se susreću te za koje smatraju da se hitno trebaju riješiti. Primjerice, u okviru projekta na prijedlog građana postavljena je nova autobusna stanica ispred gradskog lječilišta kako bi osobe starije životne dobi imale lakši pristup lječilištu u njegovoj neposrednoj blizini.**34**

- 28** Povelja o suradnji Grada Rijeke i nevladinog, neprofitnog sektora, Službeno glasilo Primorsko-goranske županije broj 37/04, dostupno na: <http://sn.pgz.hr/default.asp?Link=odluke&id=2678>
- 29** Službene stranice Grada Rijeke, rubrika Civilno društvo i volontiranje, dostupno na: <https://www.rijeka.hr/teme-za-gradane/aktivno-gradanstvo/civilno-drustvo-volontiranje/razvoj-civilnog-drustva/>
- 30** Službene stranice Grada Zagreba, Sektor za promicanje ljudskih prava, civilno društvo i nacionalne manjine, dostupno na: <https://www.zagreb.hr/en/sektor-za-promicanje-ljudskih-prava-civilno-drustv/124788>
- 31** Službene stranice Grada Samobora, Informacije o projektu "Kad se mlade ruke slože", dostupno na: <https://www.samobor.hr/grad/kad-se-mlade-ruke-sloze-c390>
- 32** Službene stranice Udruge Pozitiva Samobor, Predstavljanje ideja i prijedloga mladih u Bunkeru, dostupno na: <http://www.pozitivitasamobor.hr/notice/predstavljanje-ideja-i-prijedloga-mladih-u-bunkeru/>
- 33** Službene stranice Grada Rijeke, Osnovan Međureligijski savjet Rijeke 2020, 14. travnja 2017., dostupno na: <https://www.rijeka.hr/osnovan-medureligijski-savjet-rijeke-2020/>
- 34** Informacije dobivene od Projekta građanskih prava Sisak u okviru projektne radionice strateškog planiranja te preuzete s internetske stranice Projekta građanskih prava Sisak, rubrika Platforma 044/Vijesti, dostupno na: <http://www.crpsisak.hr/2016/04/30/jel-te-netko-pitao-za-misljenje-2/>

MEĐUNARODNI PRIMJERI DOBRE PRAKSE

DUGINA MREŽA GRADOVA – MJERE ZA ZAŠTITU LGBTI OSOBA UNUTAR GRADSKIH POLITIKA

Na međunarodnoj razini neformalna mreža 'Rainbow Cities Network' okuplja 27 gradova iz 15 zemalja koji zajedno rade kako bi razvili i implementirali politike i strategije za LGBTI osobe te razmijenili dobre prakse i ostvarili suradnju na projektima. Neformalna mreža oformljena je nastavno na projekt AHEAD i nekoliko neformalnih sastanaka, a bilo koji grad ili regija s aktivnim LGBTI politikama ili oni koji imaju namjeru takve razviti mogu postati članovima ove neformalne mreže. Gradove u mreži predstavljaju zaposlenici gradske uprave, a kreatori javnih politika koji se bave problemima LGBTI populacije u gradovima članovima mreže susreću se svake godine, redovito komuniciraju putem interne *mailing* liste te objavljuju godišnje sažetke politika i napora usmjerenih tom pitanju. Regionalna ili nacionalna suradnja gradova može pružiti učinkovitu razmjenu stručnosti i inicijativa javnih politika, kao i praktičnih primjera i materijala o problemima LGBTI populacije. Iako LGBTI stanovnici nisu ograničeni na urbana područja, još uvijek je mali broj gradova u manje razvijenim područjima koji aktivno štite i promiču prava te skupine.**35**

GRAD REYKJAVIK (ISLAND) – GRADSKI PRAVOBRANITELJ

Glavni grad Islanda, Reykjavik, ima lokalni Ured pravobranitelja građana nagrada Reykjavika (Umboðsmaður borgarbúa) osnovan 2013. godine. Gradski pravobranitelj usmjerava građane i tvrtke u komunikaciji s gradskim tijelima po pitanju ostvarivanja njihovih prava i pruža savjete o mogućnostima žalbe za pritužbe koje su mu podnesene. Pravobranitelj nadzire rad opće uprave Grada Reykjavika, kao i rad privatnih aktera u mjeri u kojoj su zakonom ovlašteni odlučivati o pravima i obvezama pojedinaca. Navedeno se odnosi i na

slučajeve kada su privatna tijela ugovorom vezana na to da služe i pomažu određenim poduzećima koja se na bilo koji način mogu doticati interesa građana.**36**

Pritužbu pravobranitelju može podnijeti svaka fizička osoba ili zastupnik pravne osobe zbog nepoštenog trermana od strane gradskih vlasti, kao i pojedinačnih tijela koja rukovode upravnim poduzećima u ime Grada Reykjavika. Pravobranitelj prati rad gradske uprave Grada Reykjavika, Reykjavík socijalnog stanovanja (Félagsbústaðir hf.), Reykjavíkovog fonda za parkiranje (Bílastæðasjóður). Međutim, on ne intervenira u sporovima između privatnih stranaka niti prihvaća pritužbe koje se odnose na rad jedinica u zajedničkom vlasništvu i upravljanju u suradnji s drugim općinama.**37**

OPĆINA CASCAIS (PORTUGAL) – SAVJETNICA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

Prepoznajući važnost promicanja ravnopravnosti spolova kao bitnog čimbenika za lokalni razvoj, Općina Cascais u Portugalu 1998. godine pokrenula je inicijativu unutar koje je u okviru tadašnje Komisije za jednakost i prava žena (sada Komisija za građanstvo i jednakost spolova) imenovana referentna osoba za pitanja ravnopravnosti unutar lokalne administrativne strukture. Savjetnica za ravnopravnost spolova ima središnju ulogu u uklanjanju rodni stereotipa i promicanju razvoja općinskih planova za jednakost u skladu s Europskom poveljom o jednakosti žena i muškaraca u lokalnom životu.**38**

U okviru svog djelovanja savjetnica za ravnopravnost spolova izvršava aktivnosti koje uključuju, između ostaloga, praćenje i jačanje provedbe mjera lokalne politike iz rodne perspektive, praćenje provedbe mjera predviđenih lokalnim strategijama za promicanje jednakosti i sprečavanje nasilja u obitelji i drugih oblika diskriminacije, davanje mišljenja u vezi s utjecajem administrativnih mjera i propisa koje općina namjerava usvojiti u području obrazovanja,

jednakosti i nediskriminacije, zaštite majčinstva i očinstva, pomirenja profesionalnog, osobnog i obiteljskog života muškaraca i žena, borbe protiv obiteljskog nasilja i drugih oblika diskriminacije te distribuciju informacija o ravnopravnosti spolova i podnošenje konkretnih prijedloga za djelovanje.**39**

OPĆINA AMADORA (PORTUGAL) – KOMUNIKACIJSKA STRATEGIJA ZA SUZBIJANJE PREDRASUDA I ŠIRENJA GLASINA

'Don't feed the rumour' dio je komunikacijske strategije koju razvija općina Amadora u Portugalu od 2014. godine u okviru projekta 'Komunikacija za integraciju: društveno umrežavanje raznolikosti' koji promovira Vijeće Europe, a čiji je cilj postizanje boljeg razumijevanja učinaka glasina na živote ljudi u zajednici.**40**

Pružanjem metodoloških znanja i interkulturalnih integracijskih strategija, ova inicijativa pokrenuta je radi razvijanja svijesti o utjecaju raširenih i neutemeljenih izjava o imigrantima u Amadori, kao i iskorištavanju potencijala kulturne raznolikosti putem gradske komunikacijske strategije kojom se potiče borba protiv svih oblika diskriminacije kao što su rasizam, netolerancija i ksenofobija te promiče inkluzija, jačanje kohezije i dobrobiti zajednice. Aktivnosti inicijative uključivale su uspostavljanje lokalne mreže protiv glasina koju čine brojne organizacije koje rade direktno s migrantima te sami migranti, mapiranje lokalnih glasina, edukaciju djelatnika koji će imati ulogu posrednika u različitim područjima iz nadležnosti lokalne uprave (obrazovanje, socijalne usluge, sport, kultura) i podučavati lokalne aktere te različite aktivnosti poput debata, radionica i kulturnih i sportskih događanja usmjerenih na promicanje raznolikosti.**41**

U okviru inicijative provedena je stručna analiza stavova lokalnog stanovništva prema migrantima koji žive, rade i/ili studiraju u Amadori prije i nakon provođenja društvenih aktivnosti, a prema rezultatima građani koji su sudjelovali u najmanje

jednoj aktivnosti organiziranoj u okviru projekta pokazivali su pozitivniji pristup prema migrantima, za razliku od stanovnika koji nisu bili upoznati s kampanjom niti su u njoj sudjelovali. U kampanju je postupno uključeno 75 organizacija, a najveći utjecaj očitovao se u uvrštavanju ove teme na dnevni red lokalnih vlasti te usvajanje mjera za suzbijanje predrasuda u okviru lokalnog plana za intergraciju migranata.⁴²

GRAD BARCELONA (ŠPANJOLSKA) – DEMOKRATSKA PARTICIPACIJA DJECE

U cilju postizanja građanskog angažmana djece od najranije dobi, Grad Barcelona podržao je obrazovni i participativni program 'Laijina molba' koji predstavlja model demokratskog sudjelovanja djece u društvu te poticanje razvijanja kritičkog razmišljanja. Programom se djeci od 8 do 10 godina omogućuje dobivanje praktičnog iskustva u ulozi građana Barcelone. Naime, učenici nekoliko mjeseci u društvu nastavnika raspravljaju o pitanjima od utjecaja na grad i donose niz prijedloga kako bi se grad mogao suočiti s postojećim problemima. Prijedlozi i ideje prenose se gradskom vijeću i svim građanima, a svaka akademska godina fokusira se na drugu temu, poput interkulturalnog dijaloga, unapređenja gradskog krajolika, sudjelovanja djece u kulturi i slično.^{43 44}

GRAD BARCELONA (ŠPANJOLSKA) – GRAD KAO POSLODAVAC I PRUŽATELJ USLUGA

Grad Barcelona se obvezao biti pravičan poslodavac i pružatelj usluga i u skladu s time uključiti u praćenje stanja provedbe politika, uvesti edukacije zaposlenika lokalnih vlasti o kulturnoj i etničkoj različitosti i poticati razvijanje njihovih kompetencija u antidiskriminacijskoj praksi. Također se obvezao poduzeti mjere za povećanje zastupljenosti pripadnika ugroženih društvenih skupina unutar gradske uprave, a pogotovo u izvršnim tijelima. Stoga je gradsko vijeće Grada Barcelone uključilo socijalne i ekološke klauzule u sve ugovore o uslugama i proizvodima koje Grad sklapa. Tako se najmanje 5% svih ugovora o radu

u gradskoj upravi sklapa s osobama kojima prijete socijalna isključenost ili s osobama s tjelesnim ili mentalnim poteškoćama te se najmanje 5% gradskih proračunskih sredstava izdvaja za rad centara koji se bave socijalnom integracijom i pružanjem socijalnih usluga najsiromašnijima. Predviđena je i obveza zapošljavanja najmanje 20% osoba koje pripadaju nekoj od ugroženih društvenih skupina za izvođače radova s kojima Grad Barcelona sklapa ugovor o pružanju usluga ili ugovor o djelu.⁴⁵

GRAD MADRID (ŠPANJOLSKA) – ZAPOŠLJAVANJE TRANSRODNIH OSOBA

Grad Madrid od 2008. ima ugovor sa španjolskom nacionalnom organizacijom za transrodne osobe (Asociación Española de Personas Transexuales) kako bi se promicalo uključivanje transrodnih osoba na tržište rada. Ovaj program uključuje pružanje informacija o pravima radnika i drugim pravnim aspektima, s posebnim naglaskom na prava transrodnih osoba na tržištu rada kao i na psihološku pomoć i savjetovanje. Nadalje, u madridskoj gradskoj upravi određen je državni službenik zadužen za praćenje prijava na program. Dodatno, nacionalna organizacija za transrodne osobe zajedno s madridskim odjelom za zapošljavanje objavila je i knjigu o pravima i iskustvima transrodnih osoba na tržištu rada.⁴⁶

GRAD NÜRNBERG (NJEMAČKA)

– PRIZNANJE LOKALNIM PODUZETNICIMA

Grad Nürnberg daje nagradu lokalnim tvrtkama koje značajno pridonose promicanju jednakog tretmana i mogućnosti na radnom mjestu u obliku dodjele javnog priznanja 'Nagrada Nürnberga za kulturu poduzeća bez diskriminacije'. Ono se dodjeljuje za doprinos borbi protiv rasizma i diskriminacije tvrtkama koje primjereno štite dostojanstvo i prava svih svojih zaposlenika i podupiru grad u aktivnostima protiv rasizma i diskriminacije.⁴⁷ Ovakav primjer jednostavno mogu slijediti i drugi gradovi i općine jer ne iziskuje mnogo angažmana niti sredstava, a može vrlo

poticajno djelovati na osvještavanje problema diskriminacije u poslovnom svijetu te na ostale poslodavce da se odluče na poduzimanje mjera radi zaštite dostojanstva i prava svih radnika koje zapošljavaju.

GRAD BARCELONA (ŠPANJOLSKA) – FILMSKI FESTIVAL LJUDSKIH PRAVA

Filmski festival ljudskih prava 2013. godine u Barceloni organizirala je kulturna udruga 'La Mirada' u suradnji s gradskim vijećem, a tradicija održavanja takvog događaja započela je 1993. godine te se proširila i na druge gradove u zemlji i svijetu. Festival podržava okupljanje producenata iz cijelog svijeta koji u svom radu adresiraju pitanja zaštite i promicanja ljudskih prava i čiji se radovi na njemu predstavljaju, a festival je popraćen i okruglim stolovima, raspravama i radionicama između filmaša i posjetitelja, kao i izložbama i konferencijama o aktualnim kršenjima ljudskih prava diljem svijeta.**48**

35 Službene stranice mreže "Rainbow Cities Network, dostupno na: <https://www.rainbowcities.com/node/57>

36 Službene stranice Grada Reykjavika, Administration: Citizen's Ombudsman, dostupno na: <https://reykjavik.is/en/citizens-ombudsman-umbodsmadur-borgarbua>

37 Ibid.

38 Vijeće Europe, Intercultural Cities: good practice examples, The Counsellor for Gender Equality, dostupno na: <https://www.coe.int/en/web/interculturalcities/-/the-counsellor-for-equality>

39 Ibid.

40 URBACT, Good practices: "Do not feed the rumour" Amadora (Portugal), dostupno na: <http://urbact.eu/do-not-feed-rumour>

41 Ibid.

42 Ibid.

43 UNESCO (2012.), Fighting Racism and Discrimination: Identifying and Sharing Good Practices in the International Coalition of Cities, dostupno na: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002171/217105E.pdf>

44 Službene stranice Grada Barcelone, Ajuntament de Barcelona: El Pregó de la Laia, dostupno na: http://www.bcn.cat/imeb/prego_laia/

45 Grad Barcelona (2017.), Ajuntament de Barcelona: Barcelona Report on Implementing the 10-Points Plan of Action of the

European Coalition of Cities Against Racism, dostupno na: www.eccar.info/sites/default/files/document/report/Barcelona%20Report%2010%20PAP%20ECCAR%202017.docx

46 Vijeće Europe (2016.), Compendium of Good Practices on Local and Regional Level Policies to Combat Discrimination on the Grounds of Sexual Orientation and Gender Identity, dostupno na: <https://rm.coe.int/16806942c5>

47 UNESCO (2012.), Fighting Racism and Discrimination: Identifying and Sharing Good Practices in the International Coalition of Cities, dostupno na: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002171/217105E.pdf>

48 Ibid.

**ZAKLJUČAK
I PREPORUKE**

Na temelju praćenja javnih politika, strateških mjera i diskriminacije prisutne na nacionalnoj razini te analizom uočenih sustavnih nedostataka u korelaciji s informacijama o specifičnim problemima identificiranim na lokalnom području, moguće je stvoriti odgovarajuće temelje za učinkovitu borbu protiv diskriminacije na lokalnoj razini. Civilno društvo i građane potrebno je kontinuirano poticati na suradnju s tijelima lokalne uprave kako bi se unutar svih skupina građana razvila svijest o tome da je lokalna uprava ustrojena upravo zato da bi svojim djelovanjem stvorila životno okruženje u skladu s potrebama građana. U konačnici, djelatnici lokalne vlasti također su građani te iste zajednice kojima je u interesu njezino unapređenje i razvoj te bi se upravo zbog toga trebala osvještavati potreba stalne međusektorske suradnje za dobrobit lokalnog stanovništva u cjelini.

Usvajanje lokanih strateških dokumenata usmjerenih na suzbijanje diskriminacije odnosno uključivanje dodatnih mjera u tu svrhu u postojeće strategije razvoja ne mora nužno predstavljati velik teret lokalnom proračunu, pogotovo ako se uzme u obzir višestruki učinak koje takve inicijative mogu imati na ostvarivanje uključive društvene sredine i podizanje kvalitete života lokalnog stanovništva. Tijekom cijelog procesa razvijanja takvih mjera savjeti i iskustva drugih gradova i općina mogu služiti kao primjer te biti od značajne pomoći pri razradi sastavnica mjera za djelovanje. Jedinice lokalne vlasti koje uspješno provode određenu praksu gotovo su bez iznimke otvorene za razmjenu iskustva i suradnju, a umrežavanje u tu svrhu cijeli proces može značajno olakšati te istovremeno otvoriti brojne mogućnosti za daljnju suradnju i razvoj.

IZVORI

MEĐUNARODNI DOKUMENTI, ZAKONI I DRUGI PROPISI

- Europska unija, Povelja Europske unije o temeljnim pravima, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A12016P%2FTXT>
- Kazneni zakon (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17)
- Opća skupština UN-a (1948.), Opća deklaracija o ljudskim pravima, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2009_11_12_143.html
- Opća skupština UN-a (1966.), Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima, dostupno na: https://www.pariter.hr/wp-content/uploads/2014/10/medjunarodni_pakt_o_gospodarskim_socijalnim_i_kulturnim-pravima.pdf
- Opća skupština UN-a (1966.), Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima i slobodama, dostupno na: https://pravosudje.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Pravo%20na%20pristup%20informacijama/Zakoni%20i%20ostali%20propisi/UN%20konvencije/Medjunarodni_pakt_o_građanskim_i_politicnim_pravima_HR.pdf
- Povelja o suradnji Grada Rijeke i nevladinog, neprofitnog sektora, Službeno glasilo Primorsko-goranske županije broj 37/04, dostupno na: <http://sn.pgz.hr/default.asp?Link=odluke&id=2678>
- Ustav Republike Hrvatske (NN 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14)
- Vijeće Europe (1950.), Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, dostupno na: [https://www.zakon.hr/z/364/\(Europska\)-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda](https://www.zakon.hr/z/364/(Europska)-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda)
- Vlada Republike Hrvatske, Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana za borbu protiv

diskriminacije za razdoblje od 2017. do 2019. godine, dostupno na: <https://ljudskaprava.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti//Akcijski%20plan%20za%20provedbu%20Nacionalnog%20plana%20za%20borbu%20protiv%20diskriminacije%20za%20razdoblje%20od%202017.%20do%202019.%20godine.pdf>

- Vlada Republike Hrvatske, Nacionalni plan za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2017. do 2022. godine, dostupno na: <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Nacionalni%20plan%20za%20borbu%20protiv%20diskriminacije%20za%20razdoblje%20od%202017.%20do%202022..pdf>
- Zakon o radu (NN 93/14, 127/17)
- Zakon o ravnopravnosti spolova (NN 82/08, 69/17)
- Zakon o suzbijanju diskriminacije (NN 85/08, 112/12)

IZVJEŠTAJI, ANALIZE I DRUGI DOKUMENTI

- ECCAR (2017.), Akcijski plan u 10 točaka - Priručnik za jednakost, dostupno na: https://www.eccar.info/sites/default/files/document/1_Toolkit-en_10PointsActionPlan.pdf
- ECCAR, Akcijski plan u 10 točaka, dostupno na: http://www.eccar.info/sites/default/files/document/10%20Point-Action-Plan_engl.%202%20doc_0.pdf
- Grad Barcelona (2017.) Ajuntament de Barcelona: Barcelona Report on Implementing the 10-Points Plan of Action of the European Coalition of Cities Against Racism, dostupno na: www.eccar.info/sites/default/files/document/report/Barcelona%20Report%2010%20PAP%20ECCAR%202017.docx
- Inicijativa mladih za ljudska prava (2016.), Izvješće: Lokalne strategije za suzbijanje rasizma, ksenofobije, diskriminacije i povezanih netolerancija, dostupno na: <http://yih.hr/wp-content/uploads/2017/01/Analiza-lokalnih-strategija-za-suzbijanje-rasizma-ksenofobija->

- [diskriminacije-i-povezanih-netolerancija.pdf](#)
- UNESCO (2012.), Fighting Racism and Discrimination: Identifying and Sharing Good Practices in the International Coalition of Cities, dostupno na: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002171/217105E.pdf>
- Vijeće Europe (2016.), Compendium of Good Practices on Local and Regional Level Policies to Combat Discrimination on the Grounds of Sexual Orientation and Gender Identity, dostupno na: <https://rm.coe.int/16806942c5>

OSTALI IZVORI

- European Coalition of Cities against Racism (ECCAR), Osnovne informacije, dostupno na: https://www.eccar.info/sites/default/files/document/ECCAR_basic%20information%202_0.pdf
- Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja, UN Habitat, dostupno na: <https://mgipu.gov.hr/UserDocsImages/5393>
- Službene stranice Grada Barcelone, Ajuntament de Barcelona: El Pregó de la Laia, dostupno na: http://www.bcn.cat/imeb/prego_laia/
- Službene stranice Grada Reykjavika, Administration: Citizen's Ombudsman, dostupno na: <https://reykjavik.is/en/citizens-ombudsman-umbodsmadur-borgarbua>
- Službene stranice Grada Rijeke, Osnovan Međureligijski savjet Rijeke 2020, 14. travnja 2017., dostupno na: <https://www.rijeka.hr/osnovan-medureligijski-savjet-rijeka-2020/>
- Službene stranice Grada Rijeke, rubrika Civilno društvo i volontiranje, dostupno na: <https://www.rijeka.hr/teme-za-gradane/aktivno-gradanstvo/civilno-drustvo-volontiranje/razvoj-civilnog-drustva/>
- Službene stranice Grada Samobora, Informacije o projektu 'Kad se mlade ruke slože', dostupno na: <https://www.samobor.hr/grad/kad-se-mlade-ruke-sloze-c390>
- Službene stranice Grada Zagreba, Sektor za promicanje ljudskih prava, civilno društvo i

- nacionalne manjine, dostupno na: <https://www.zagreb.hr/en/sektor-za-promicanje-ljudskih-prava-civilno-drustvo/124788>
- Službene stranice mreže 'Rainbow Cities Network', dostupno na: <https://www.rainbowcities.com/node/57>
- Službene stranice Projekta građanskih prava Sisak, rubrika Platforma 044/Vijesti, dostupno na: <http://www.crpsisak.hr/2016/04/30/jel-te-netko-pitao-za-misljenje-2/>
- Službene stranice Udruge Pozitiva Samobor, Predstavljanje ideja i prijedloga mladih u Bunkeru, dostupno na: <http://www.pozitivsamobor.hr/notice/predstavljanje-ideja-i-prijedloga-mladih-u-bunkeru/>
- UNDP, Ciljevi održivog razvoja (Sustainable Development Goals - SDGs), dostupno na: <http://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>
- UNESCO, European Coalition of Cities Against Racism (ECCAR), dostupno na: <https://www.eccar.info/welcome-eccar>
- UNESCO, ICCAR i Nova urbana agenda, dostupno na: <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/fight-against-discrimination/coalition-of-cities/iccar-and-the-new-urban-agenda/>
- UNESCO, International Coalition of Inclusive and Sustainable Cities (ICCAR), dostupno na: <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/fight-against-discrimination/coalition-of-cities/>
- URBACT, Good practices: 'Do not feed the rumour' Amadora (Portugal), dostupno na: <http://urbact.eu/do-not-feed-rumour>
- Vijeće Europe, Intercultural Cities: good practice examples, The Counsellor for Gender Equality, dostupno na: <https://www.coe.int/en/web/interculturalcities/-/the-counsellor-for-equality>

